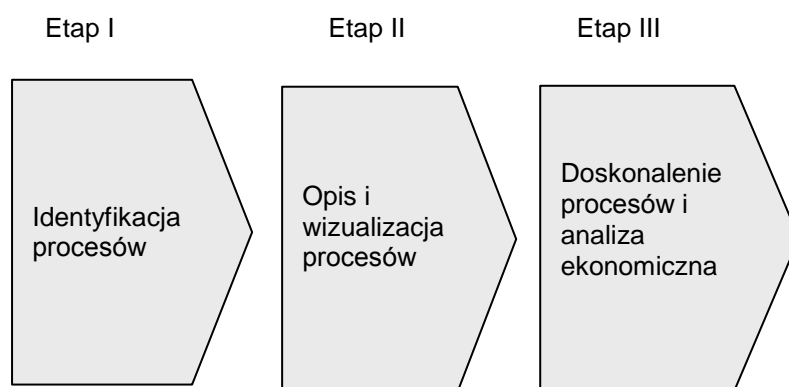

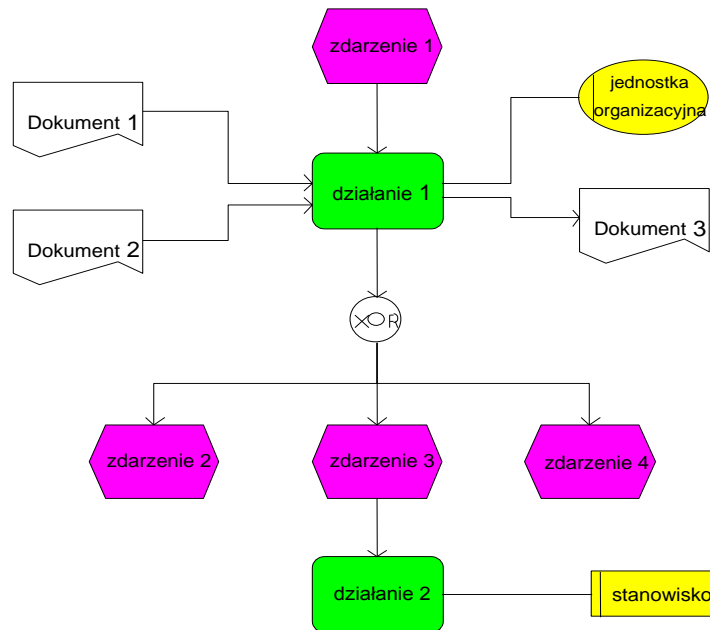
2.3 Jakie procesy zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy można zidentyfikować i opisać w przedsiębiorstwie?

Zastosowanie podejścia procesowego sprowadza się do trzech podstawowych etapów (Rys. 5), z których dwa pierwsze (identyfikacja i wizualizacja procesów organizacyjnych) polegają na opisie sytuacji występującej w przedsiębiorstwie, a trzeci etap (usprawnianie, analiza ekonomiczna procesów organizacyjnych) polega na zarządzaniu procesami organizacyjnymi w przedsiębiorstwie.

Rys. 5. Etapy zarządzania procesowego w przedsiębiorstwie

Wizualizacja procesów zarządzania BHP polega na graficznym przedstawieniu wszystkich elementów procesów. Sporządzenie takich modeli w skali całego przedsiębiorstwa jest bardzo pracołłonne i wymaga bardzo dobrej znajomości przedsiębiorstwa przez osoby zaangażowane w projektowanie tych procesów. Graficzny sposób przedstawienia takiego modelu zależy od projektującego, który może wykorzystać do tego celu specjalistyczne oprogramowanie (zob. Rozdział 6). Poniżej przedstawiono jeden z języków graficznych programu ARIS Toolset. Dla wygody i przejrzystości modelu procesu przyjęto że wszelkie informacje i dokumenty wchodzące będą prezentowane z lewej strony modelu procesu, zaś informacje i dokumenty wychodzące oraz jednostki odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych działań z prawej strony procesu (Rys. 6).

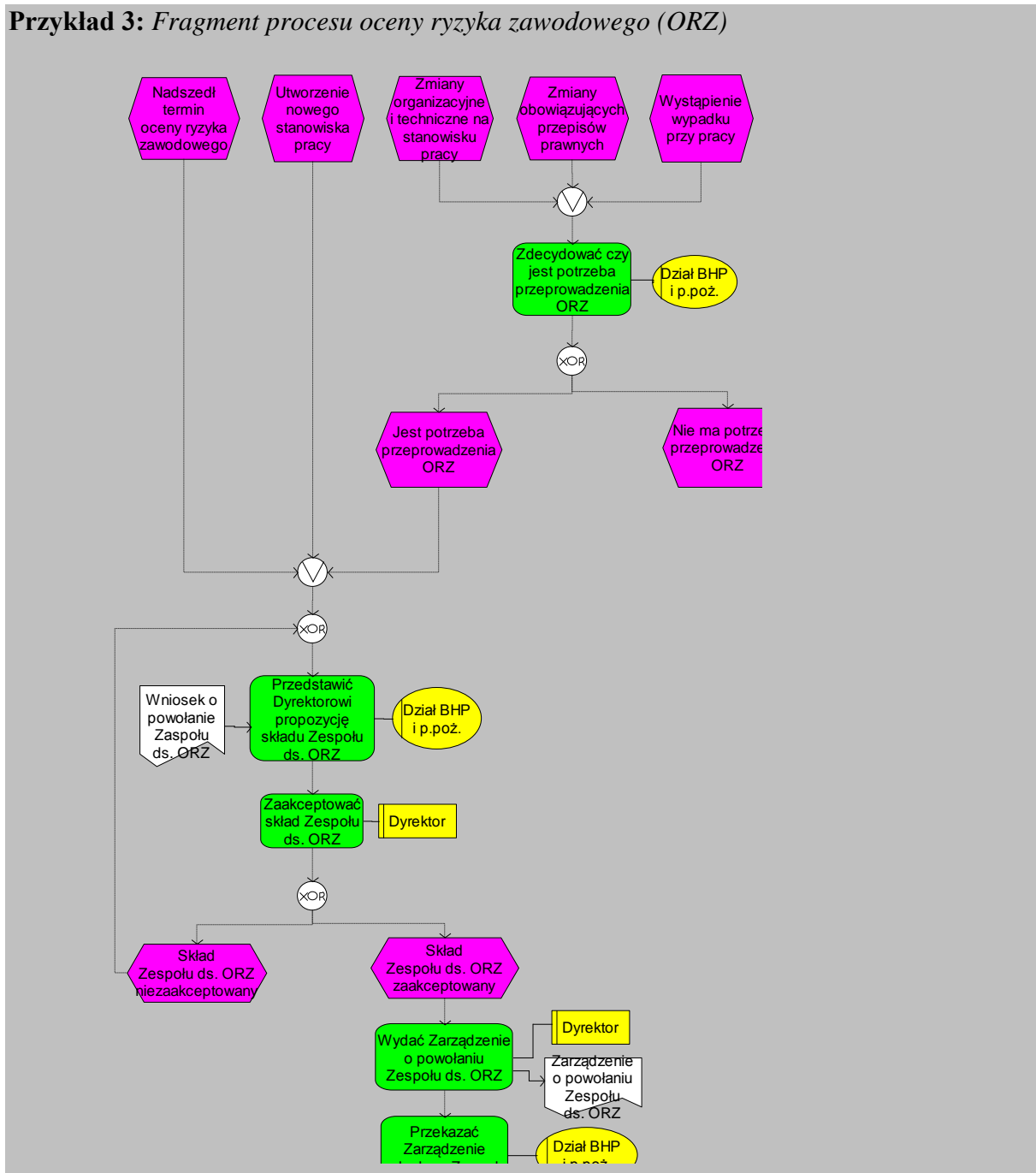
Rys. 6. Przykład układu elementów procesu organizacyjnego z wykorzystaniem programu ARIS Toolset wersja 4.0

Strzałki wskazują tutaj kierunek przebiegu procesów oraz kierunek przepływu informacji, natomiast logiczne połączenia pomiędzy zdarzeniami i funkcjami są realizowane poprzez operatory logiczne. W praktyce stosuje się trzy podstawowe operatory:

- operator logiczny „I” (tutaj oznaczony jako \bigwedge), który oznacza, że wszystkie zdarzenia muszą zajść jednocześnie,
- operator logiczny „ALBO” (tutaj oznaczony jako \bigvee), który oznacza, że zajść może tylko jedno ze zdarzeń
- operator logiczny „LUB” (tutaj oznaczony jako \bigcirc), który oznacza, że mogą zajść wszystkie zdarzenia jednocześnie, a przynajmniej jedno z nich.

Pod pojęciem zdarzenia należy rozumieć tutaj występujący w rzeczywistości stan otoczenia, który inicjuje jedno lub więcej działań. Zdarzenia mogą zarówno być wywoływane przez działania jak i mogą te działania generować. Poniżej został przedstawiony fragment procesu oceny ryzyka zawodowego z wykorzystaniem przedstawionej powyżej konwencji graficznej. **Więcej procesów znajdują Państwo w sekcji „Model systemu zarządzania BHP w ujęciu procesowym”.**

Przykład 3: Fragment procesu oceny ryzyka zawodowego (ORZ)

Przy identyfikacji i wizualizacji procesów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy w przedsiębiorstwie można się wesprzeć gotowymi modelami referencyjnymi (takie modele zostały przedstawione między innymi na załączonej do niniejszego poradnika płycie CD), ale zawsze trzeba je dostosować do specyfiki przedsiębiorstwa oraz skonsultować z pracownikami. Należy bowiem pamiętać, że celem bowiem graficznej prezentacji procesów

jest odzwierciedlenie rzeczywistości funkcjonującej w przedsiębiorstwie. Niezależnie jednak od specyfiki przedsiębiorstwa, jego wielkości, rodzaju działalności oraz występujących tam zagrożeń, w każdym przedsiębiorstwie można zidentyfikować następujące procesy zarządzania BHP wynikające bezpośrednio z przepisów prawa:

- proces oceny ryzyka zawodowego,
- proces monitorowania warunków pracy,
- proces działań korygujących i/lub zapobiegawczych,
- proces szkoleń z zakresu bhp,
- proces komunikacji wewnętrznej z zakresu bhp,
- proces identyfikacji i wdrażania do praktyki przedsiębiorstwa wymagań prawnych z zakresu bhp.

Pomocne w identyfikacji procesów zarządzania BHP w przedsiębiorstwie mogą być również wytyczne i wymagania dotyczące systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zawarte w polskich normach serii 18000 oraz „Wytyczne do systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy” opracowane przez Międzynarodową Organizację Pracy. Przedsiębiorstwo wdrażające system zarządzania BHP zgodnie z wymaganiami znowelizowanej wersji Polskiej Normy PN-N-18001:2004 „Systemy Zarządzania bezpieczeństwem i higieną Pracy. Wymagania” do już wspomnianych procesów może dodać procesy wynikające z wytycznych wspomnianej normy. Nie istnieje jednak żadna kompletna i uniwersalna lista takich procesów, a ich poziom szczegółowości i dekompozycji zależy jedynie od przedsiębiorstwa wdrażającego podejście procesowe w tym obszarze.

Przykład 4: *Przedsiębiorstwo wdrażające system zarządzania BHP zgodnie z wymaganiami znowelizowanej wersji Polskiej Normy PN-N-18001:2004 „Systemy Zarządzania bezpieczeństwem i higieną Pracy. Wymagania” zidentyfikowało, a następnie opisało następujące procesy zarządzania BHP:*

- *identyfikacja zagrożeń*
- *ocena ryzyka zawodowego*
- *badanie przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy*
- *pomiar czynników szkodliwych i niebezpiecznych dla zdrowia*
- *identyfikacja zdarzeń potencjalnie wypadkowych i awaryjnych*
- *planowanie działań w zakresie poprawy warunków pracy*
- *sterowanie operacyjne pracami związanymi ze znaczącymi zagrożeniami*

- *planowanie i przeprowadzania audytów wewnętrznych*
- *przeprowadzanie działań korygujących i zapobiegawczych*
- *przeгляд systemu zarządzania*
- *nadzorowanie dokumentacji*
- *identyfikacja zewnętrznych aktów prawnych*
- *opracowywanie i wprowadzanie zmian w dokumentacji systemowej*
- *planowanie szkoleń w zakresie BHP*
- *realizacja i ocena szkoleń BHP*

Identyfikacja i wizualizacja procesów zarządzania BHP nie jest celem samym w sobie ale ma stanowić punkt wyjścia dla kolejnych działań, między innymi dla lepszego zrozumienia funkcjonowania organizacji oraz poprawy jej efektywności w obszarze zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy poprzez usprawnianie procesów oraz ich analizę ekonomiczną.